

безпеки в умовах постійного зростання ризиків діяльності підприємства та план дій із здійснення постійного моніторингу стану об'єкту. Далі необхідно буде оцінити ефективність запропонованих заходів та здійснити реалізацію найбільш оптимальних рішень із урахуванням їх швидкодії. У зв'язку із тим, що на економічну безпеку підприємства впливає величезна кількість як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, на підприємстві повинен бути побудований механізм постійного контролю та відстеження за зміною цих факторів. Для ефективного управління економічною безпекою підприємства, крім безлічі факторів, необхідно враховувати і сучасні умови господарювання, зокрема: - критичне зниження рентабельності та доходів підприємств, що сповільнює переорієнтацію та стабілізацію виробництва без підтримки зовнішніх інвестиційних джерел; - появу нових конкурентів на ринку, що зумовлено розширенням ринків в умовах євроінтеграції; - постійне зростання витрат виробництва, що зумовлено, головним чином, монопольним ціноутворенням в системі господарських зв'язків підприємств, забезпечення його матеріальними, енергетичними, комунікаційними та іншими ресурсами [4].

На нашу думку, в умовах євроінтеграції України з метою зменшення загроз діяльності вітчизняних підприємств, а також для ефективного управління економічною безпекою підприємства необхідно створити наступні підсистеми економічної безпеки підприємства: - підсистему планування та прогнозування, яка дозволяє визначати цілі управління; - інформаційну підсистему (фінансовий і управлінський облік), яка в будь-який момент забезпечує управління актуальною, повною і точною інформацією про стан керованого об'єкта і зовнішнього середовища, а також про тенденції їх зміни в майбутньому; - аналітичну підсистему, тобто мати у своєму розпорядженні спеціалістів, інструментарій та методи діагностики; - ефективну виконавчу підсистему (контроль), що дозволяє швидко і точно реалізувати керуючий вплив.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Козаченко Г.В. *Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення* : [монографія] / [Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьов, О.М. Ляшенко]. – К. : Лібра, 2003. – 280 с
2. Вацекін Н.П. *Безопасность предпринимательской деятельности* / Н.П. Вацекин. – М. : Экономика, 2002. – 334 с
3. Олейников Е.А. *Экономическая и национальная безопасность* / Е.А. Олейников. – М., 2005
4. Васильців Т.Г. *Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення* : [монографія]. – Львів : Арал, 2008. – 384 с.

**Євдокімова Анастасія Олександрівна, магістрантка,
Синиця Світлана Михайлівна, к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та фінансів**

СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Залізничний транспорт Україні є одним з головних складових транспортно-комунікаційної системи країни, що відіграє виключно важливу

роль в розвитку економіки, оскільки, здійснюючи перевезення вантажів відповідно до потреб виробництва, забезпечує нормальне функціонування і розвиток всіх галузей, регіонів і підприємств. Залізничний транспорт як життєво-важлива галузь господарства забезпечує економічну безпеку і цілісність держави.

В останні роки умови функціонування залізничного транспорту погіршилися у зв'язку зі складною політичною та економічною ситуацією в країні. Також загрозливих масштабів набули внутрішні проблеми залізничної галузі. Негативний вплив зовнішніх та внутрішніх факторів обумовив зниження фінансової стійкості залізничного транспорту, вже в 1 півріччі 2014 року Укрзалізниця зазнала збитків на 8,2 млрд. грн і має борги 16,4 млрд. грн кредитів, 3,6 млрд. грн фінансового лізингу та інші, в результаті було оголошено технічний дефолт. Зазначене свідчить, що реалізація економічних інтересів підприємств залізничної галузі вимагає вирішення завдання в області забезпечення їх економічної безпеки.

Різноманітні аспекти забезпечення економічної безпеки на різних рівнях економіки досліджують в своїх працях такі вчені як: О.В. Ареф'єва, М. Бендиків, А.В. Козаченко, В.П. Пономарев, А.Н. Ляшенко, В.І. Мунтіян, В.С. Понамаренко, Т.С. Клебанова, А.В. Козаченко, В.П. Пономарев, А.Н. Ляшенко, Д.І. Ковальов, Т.Г. Сухорукова. Вчені-фахівці в галузі залізничного транспорту В.Л. Дикань, І.В. Воловельська, О.В. Маковоз, І.Л. Назаренко, С.В. Каламбет, В.А. Воропай, Р.О. Кожевніков, З.П. Межох, Н.П. Терьошина, В.А. Персіанов, С.П. Міщенко, Т.О. Тимофєєва [1-7] присвятили свої праці вирішенню проблем економічної безпеки на підприємствах залізничної галузі, у тому числі питанням визначення загроз і ризиків економічної безпеки, підходам до їх оцінювання та пошуку інструментів управління економічною безпекою.

Галузь залізничного транспорту як об'єкт вивчення є складною виробничо-економічною і соціальною системою зі своєю внутрішньою структурою. Для забезпечення максимального ступеня захисту від цих загроз і необхідна певна діяльність, яка також повинна носити системний характер.

Накопичений досвід показує [2, 4], що забезпечення економічної безпеки – це безперервний процес, що полягає в обґрунтуванні й реалізації найбільш раціональних форм, методів, способів і шляхів створення, вдосконалення, розвитку системи безпеки, безперервному управлінні нею, контролі, виявленні її вузьких місць і потенційних загроз виробничо-господарській діяльності підприємств залізничного транспорту.

Організація і функціонування системи забезпечення економічної безпеки в цілях максимальної ефективності повинні ґрунтуватися на ряді наступних принципів [3, 5]: законність; економічна доцільність; поєднання превентивних і реактивних заходів; обґрунтованість; комплексність; координація і взаємодія; безперервність; активність; плановість; диференційованість; підконтрольність; компетентність; поєднання гласності і конфіденційності; вдосконалення.

Об'єкт і суб'єкт системи забезпечення економічної безпеки тісно взаємопов'язані. Об'єктом системи в цілому виступає економічний потенціал і

виробничо-господарська діяльність підприємств залізничного транспорту в поточному і перспективному періоді. Конкретними ж об'єктами захисту виступають ресурси: фінансові, техніко-технологічні, матеріальні, інформаційні, кадрові та інші.

В останній час посилюється кримінологічна складова економічної безпеки залізничного транспорту, загрозами якої є злочинні та терористичні дії, різноманітні правопорушення, а об'єктами впливу - транспортна система, майно підприємств залізничного транспорту та вантажовласників, життя, здоров'я і права пасажирів та працівників.

Вважаємо, що для забезпечення комплексності і об'єктивності оцінки стану економічної безпеки підприємств залізничної галузі слід розрізняти два типи об'єктів: по-перше, це ресурси та резерви підвищення ефективності діяльності; по-друге, це бізнес процеси, у тому числі і процеси формування та відтворення ресурсів.

Суб'єкт системи забезпечення економічної безпеки носить складніший характер, оскільки його діяльність обумовлюється не тільки особливостями і характеристиками об'єкту, але і специфічними умовами зовнішнього середовища, яке його оточує. Виходячи з цього, можна виділити дві групи суб'єктів, що забезпечують економічну безпеку: зовнішні суб'єкти; внутрішні суб'єкти. До зовнішніх суб'єктів відносяться органи законодавчої, виконавчої і судової влади. Ці органи формують законодавчу основу функціонування і захисту виробничо-господарської діяльності в різних її аспектах і забезпечують її виконання. До внутрішніх суб'єктів відносяться особи, безпосередньо здійснюють діяльність із захисту економічної безпеки. Суб'єкти, що забезпечують економічну безпеку, здійснюють свою діяльність на основі певної стратегії і тактики.

Крім генеральної стратегії виділяються також спеціальні стратегії. Стратегія економічної безпеки включає систему превентивних заходів, що реалізуються через регулярну, безперервну, роботу по перевірці контрагентів, аналізу передбачуваних операцій, експертизі документів, виконанню правил роботи з конфіденційною інформацією і т.п. Стратегія реактивних заходів, що застосовується у разі виникнення або реального здійснення яких-небудь загроз економічній безпеці підприємництва заснована на застосуванні ситуаційного підходу та обліку всіх зовнішніх і внутрішніх чинників.

У функціональному розрізі будь-якій системі забезпечення економічної безпеки властиві: розробка нормативно-правової бази, що є структурним компонентом системи забезпечення економічної безпеки даного об'єкту, а також її постійне вдосконалення при зміні умов функціонування цього об'єкту; накопичення, обробка і аналіз інформації про умови функціонування даного об'єкту, особливо про наявність, склад, ступінь реальності і інші характеристики загроз, тобто моніторинг умов; розробка критеріїв і індикаторів економічної безпеки об'єкту, а також методів оцінки рівня його захищеності; розробка концепції економічної безпеки об'єкту і довгострокової стратегії її забезпечення; коротко- і середньострокове планування діяльності з

забезпечення економічної безпеки даного об'єкту; встановлення необхідної взаємодії між всіма органами, що в тому або іншому ступені беруть участь в забезпеченні економічної безпеки, з метою чіткого розмежування функцій і зон відповідальності; повсякденна робота з забезпечення економічної безпеки, заснована на планах.

Закордонний досвід [10] свідчить про те, що існує декілька підходів до організації системи економічної безпеки. Перший підхід – «системний» - для кожного елемента бізнесу створюється система і послідовно поліпшується. Згідно цього підходу, будь-яка система економічної безпеки повинна містити ряд елементів: внутрішнє середовище; система оцінки і реагування на ризики; контрольні процедури; інформаційні потоки; комунікаційні потоки; система моніторингу. Другий підхід заснований на оцінці ризиків - аналізуємо ризики підприємства і починаємо керувати спочатку тими, які спричиняють найбільшу дію.

Основними групами заходів, які мають здійснюються керівництвом в процесі управління економічною безпекою, є такі: кадрові; інформаційно-аналітичні; прийняття превентивних заходів і попередження реальних та можливих погроз економічній безпеці; фінансово-економічні; забезпечення високої конкурентоздатності послуг на основі ефективного менеджменту та маркетингу; правові; техніко-технологічні; ресурсні.

Таким чином, труднощі, які впливають на залізничний транспорт в теперішній час, потребують від підприємств галузі створення дієвої системи забезпечення економічної безпеки. Остання має представляти собою комплекс взаємопов'язаних заходів організаційно-правового, економічно-мотиваційного та техніко-технологічного характеру, направлених на захист життєво важливих інтересів залізниць від загроз, котрі можуть призвести до істотних економічних втрат та кризових ситуацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Ареф'єва О. В. Наукові основи формування економічної безпеки підприємств / О.В. Ареф'єва // Недержавна система безпеки підприємства як суб'єкт національної безпеки України : збірник матеріалів наук.- практ. конф. ; Київ, 16-17 травня 2001 р. – К. : Вид-во Європейського ун-ту фінансів, інформаційних систем, менеджменту і бізнесу, 2003. – С. 49–53.*
2. *Ковальов Д. Економічна безпека підприємства / Д. Ковальов, Т. Сухорукова // Економіка України. — 2005. — № 10. — С. 48-56.*
3. *Куркин Н.В. Управление экономической безопасностью развития предприятия: монография / Н. В. Куркин. - Днепропетровск: АРТ-ПРЕСС, 2004. - 450 с.*
4. *Дикань В.Л. Економічна безпека підприємства: навч. посібник. / В.Л. Дикань, І.В. Воловельська, О.В. Маковоз. - Харків: УкрДАЗТ, 2011. - 266с.*
5. *Дикань, В.Л. Комплексна методика визначення рівня економічної безпеки, оцінки ризиків та ймовірності банкрутства підприємства : монографія / В.Л. Дикань, І.Л. Назаренко; Українська державна академія залізничного транспорту – Харків: УкрДАЗТ, 2011. - 142 с.*
6. *Каламбет С.В. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємств залізничної галузі / С.В. Каламбет, В.А. Воропай // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції - 2013 - №2 С. 106- 113.*
7. *Кожевников Р .А. Экономическая безопасность железнодорожного транспорта : учебное пособие для вузов железнодорожного транспорта / Р .А. Кожевников, З.П. Межох, Н.П. Терешина. – М. : Маршрут, 2005. – 326 с.*

8. Міщенко С.П. *Напрями забезпечення економічної безпеки залізничного транспорту* / С.П. Міщенко / *Вісник економіки транспорту та промисловості*. -2011. - № 34. - С. 206-209.
 9. Тимофєєва Т. О. *Розробка механізму щодо забезпечення економічної безпеки залізничного транспорту : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.екон. наук : спец. 08.00.03 "Економіка та упр. нац. госпвом"* / Тимофєєва Тетяна Омелянівна ; Укр. держ. акад. залізн. трансп. — X., 2009. — 20 с.
 10. Mei F. D. *Research on Enterprise Security Management Mode Based on Animation Technology* / F. D.Mei, J. J. Hou, Z. H. Mei // *Applied Mechanics and Materials*. — 2013. — Vol. 307. — P. 482—487.
-

Кінаш-Койляк Галина Зеновіївна, магістрантка,
Гнідан Руслан Миколайович, к.ю.н.,
доцент кафедри обліку та фінансів,

ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ

Добре функціонує публічне управління є передумовою для прозорого та ефективного демократичного управління. В якості основи функціонування держави публічне управління визначає здатність уряду надавати державні послуги та сприяти підвищенню конкурентоспроможності та зростання країни. До того ж, цей інститут також відіграє фундаментальну роль у процесі європейської інтеграції України, надаючи можливість здійснювати найважливіші реформи та організовувати ефективний діалог з Європейським Союзом.

Досягнення необхідного рівня публічного управління вимагає реформ у багатьох сферах політики та управління. Заплановані та впроваджені на фрагментарній та спеціальній основі, реформи можуть не трансформувати систему публічного управління та загальне функціонування державного управління.

Реформа публічного управління є однією з найважливіших областей політичної реформи в кожній країні, оскільки, вона забезпечує основу для реалізації інших видів політики. Тим не менше, вона однаково важлива для країн-членів Європейського Союзу, країн-кандидатів та потенційних кандидатів, оскільки вона дозволяє створити систему, яка забезпечує надійну основу для впровадження *acquis communautaire* ЄС.

На сьогоднішній день в науці триває дискусія з приводу співвідношення термінів “публічне управління” та “публічне врядування”. В переважній більшості, публічне управління тлумачиться як більш ширше поняття, в той же час адміністрування є більш вузьким:

- 1) професійна діяльність державних службовців, яка охоплює всі види діяльності, спрямована на реалізацію рішень уряду;
- 2) вивчення, розробка та впровадження напрямів державної політики;
- 3) система державного управління, яка представлена адміністративними інститутами в рамках прийнятої ієрархії влади